

**Wewnątrzszkolny Program Doradztwa Zawodowego
w ZSO nr 14 w Gliwicach
na rok szkolny 2024/2025**

I. Obowiązujące akty prawne dotyczące doradztwa zawodowego w szkołach i udzielania uczniom pomocy wyborze zawodu i kierunku kształcenia:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 w sprawie doradztwa zawodowego

Doradztwo zawodowe jest realizowane

- 2) w klasach I–VI szkół podstawowych na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, zwanej dalej „ustawą”;
- 5) w szkołach podstawowych i szkołach ponadpodstawowych, na zajęciach związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu prowadzonych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy;
- 6) w szkołach podstawowych i szkołach ponadpodstawowych, z wyjątkiem branżowych szkół II stopnia, szkół specjalnych przysposabiających do pracy, szkół policealnych i szkół dla dorosłych, na zajęciach z nauczycielem wychowawcą opiekującym się oddziałem;
- 7) w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego, szkołach podstawowych i szkołach ponadpodstawowych z wyjątkiem branżowych szkół II stopnia, szkół policealnych i szkół dla dorosłych, w ramach wizyt zawodoznawczych mających na celu poznanie przez dzieci i uczniów środowiska pracy w wybranych zawodach, organizowanych u pracodawców, w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe lub w placówkach i centrach, o których mowa w art. 2 pkt 4 ustawy.

Na podstawie art. 26 a ust. 3 ustawy **z dnia 14 grudnia 2016 r.** – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290, 1669 i 2245) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego, sposób realizacji doradztwa zawodowego oraz zadania doradcy zawodowego.

§ 2.

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla:

- 1) przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych form wychowania przedszkolnego – określa załącznik nr 1 do rozporządzenia;
- 2) klas I–VI szkół podstawowych – określa załącznik nr 2 do rozporządzenia;
- 3) klas VII i VIII szkół podstawowych – określa załącznik nr 3 do rozporządzenia;
- 4) branżowych szkół I stopnia – określa załącznik nr 4 do rozporządzenia;
- 5) liceów ogólnokształcących – określa załącznik nr 5 do rozporządzenia;
- 6) techników – określa załącznik nr 6 do rozporządzenia;
- 7) branżowych szkół II stopnia, szkół policealnych i szkół dla dorosłych – określa załącznik nr 7 do rozporządzenia.

§ 3.

Doradztwo zawodowe jest realizowane:

- 1) w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego na zajęciach edukacyjnych wychowania przedszkolnego prowadzonych zgodnie z przyjętymi programami wychowania przedszkolnego;
- 2) **w klasach I–VI szkół podstawowych** na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, zwanej dalej „ustawą”;

3) w klasach VII i VIII szkół podstawowych oraz w szkołach ponadpodstawowych, o których mowa w § 2 pkt 4–7, na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, a w przypadku szkół prowadzących kształcenie zawodowe również na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia w zawodzie, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 1 ustawy, a także w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy – na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych;

4) w klasach VII i VIII szkół podstawowych, w branżowych szkołach I stopnia, liceach ogólnokształcących i technikach, z wyjątkiem szkół dla dorosłych, na zajęciach z zakresu doradztwa zawodowego, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 7 ustawy;

5) w szkołach podstawowych i szkołach ponadpodstawowych, na zajęciach związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu prowadzonych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy;

6) w szkołach podstawowych i szkołach ponadpodstawowych, z wyjątkiem branżowych szkół II stopnia, szkół specjalnych przysposabiających do pracy, szkół policealnych i szkół dla dorosłych, na zajęciach z nauczycielem wychowawcą opiekującym się oddziałem;

7) w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego, szkołach podstawowych i szkołach ponadpodstawowych z wyjątkiem branżowych szkół II stopnia, szkół policealnych i szkół dla dorosłych, w ramach wizyt zawodoznawczych mających na celu poznanie przez dzieci i uczniów środowiska pracy w wybranych zawodach, organizowanych u pracodawców, w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe lub w placówkach i centrach, o których mowa w art. 2 pkt 4 ustawy.

§ 4.

1. Na każdy rok szkolny w szkole opracowuje się program realizacji doradztwa zawodowego, uwzględniający wewnętrzny system doradztwa zawodowego.

2. Program, o którym mowa w ust. 1, określa:

1) działania związane z realizacją doradztwa zawodowego, w tym:

a) tematykę działań, uwzględniającą w przypadku:

– szkół, o których mowa w § 2 pkt 2–7, treści programowe, o których mowa w tych przepisach,
– szkół specjalnych przysposabiających do pracy treści określone w przepisach wydanych na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. f ustawy,

b) oddziały, których dotyczą działania,

c) metody i formy realizacji działań, z uwzględnieniem udziału rodziców w tych działaniach, w szczególności przez organizację spotkań z rodzicami, z wyjątkiem branżowych szkół II stopnia, szkół policealnych i szkół dla dorosłych,

d) terminy realizacji działań,

e) osoby odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań,

2) podmioty, z którymi szkoła współpracuje przy realizacji działań, w tym podmioty, o których mowa w § 8 ust. 1

- z uwzględnieniem potrzeb uczniów, słuchaczy i rodziców oraz lokalnych lub regionalnych działań związanych z doradztwem zawodowym.

3. Program, o którym mowa w ust. 1, opracowuje doradca zawodowy albo inny nauczyciel lub nauczyciele odpowiedzialni za realizację doradztwa zawodowego w szkole, wyznaczeni przez dyrektora szkoły.

4. Dyrektor szkoły, w terminie do dnia 30 września każdego roku szkolnego, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, zatwierdza program, o którym mowa w ust. 1.

§ 5.

1. Do zadań doradcy zawodowego należy:

1) systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów i słuchaczy na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego;

2) prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 7 ustawy;

3) opracowywanie we współpracy z innymi nauczycielami, w tym nauczycielami wychowawcami opiekującymi się oddziałami, psychologami lub pedagogami, programu, o którym mowa w § 4 ust. 1, oraz koordynowanie jego realizacji;

4) wspieranie nauczycieli, w tym nauczycieli wychowawców opiekujących się oddziałami, psychologów lub pedagogów, w zakresie realizacji działań określonych w programie, o którym mowa w § 4 ust. 1;

5) koordynowanie działalności informacyjno-doradczej realizowanej przez szkołę, w tym gromadzenie, aktualizowanie i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia;

6) realizowanie działań wynikających z programu, o którym mowa w § 4 ust. 1.

2. W przypadku braku doradcy zawodowego zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3–6, realizuje wskazany przez dyrektora szkoły nauczyciel, w tym nauczyciel wychowawca opiekujący się oddziałem, pedagog lub psycholog.

3. Zadania doradcy zawodowego realizowane w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej określają przepisy wydane na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy.

§ 6.

1. Doradztwo zawodowe na zajęciach, o których mowa w art. 26a ust. 2 pkt 1, 2 i 5 ustawy, realizują nauczyciele prowadzący te zajęcia.

2. Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, o których mowa w art. 26a ust. 2 pkt 3 ustawy, prowadzą doradcy zawodowi posiadający kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela doradcy zawodowego.

3. Doradztwo zawodowe na zajęciach, o których mowa w art. 26a ust. 2 pkt 4 ustawy, realizują doradcy zawodowi, pedagogzy, psycholodzy lub inni nauczyciele, prowadzący te zajęcia.

§ 7.

Informacja o udziale ucznia w zajęciach z zakresu doradztwa zawodowego, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 7 ustawy, nie jest umieszczana na świadectwie szkolnym promocyjnym i świadectwie ukończenia szkoły.

§ 8.

1. Przy realizacji doradztwa zawodowego jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 26a ust. 1 ustawy, mogą współpracować w szczególności z pracodawcami, organizacjami pracodawców, samorządami gospodarczymi lub innymi organizacjami gospodarczymi, stowarzyszeniami lub samorządami zawodowymi, o których mowa w art. 3 ust. 1a ustawy, placówkami i centrami, o których mowa w art. 2 pkt 4 ustawy, szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli lub instytucjami rynku pracy.

2. W ramach współpracy z podmiotami, o których mowa w ust. 1, jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 26a ust. 1 ustawy, mogą w szczególności organizować wizyty zawodoznawcze, o których mowa w § 3 pkt 7.

§ 9.

W przypadku braku w szkole doradcy zawodowego, o którym mowa w § 6 ust. 2, do roku szkolnego 2021/2022 włącznie, dyrektor szkoły może powierzyć prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 7 ustawy, innemu nauczycielowi lub osobie, o której mowa w art. 15 ust. 2 ustawy.

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty / Dz. U. z 2018 r. poz. 1457, 1560 i 1669/
- Ustawa Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 roku / Dz. U. z 2018 poz. 996/ (art. 47 ust.1, pkt 4)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 – Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe/ Dz.U z 2017 poz. 60 ze zm./
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 roku w sprawie doradztwa zawodowego
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 roku w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2019 poz. 325)

Prowadzenie działań związanych z doradztwem zawodowym w przedszkolach, szkołach i placówkach reguluje m.in. ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, zgodnie z którą system oświaty zapewnia uczniom przygotowanie do wyboru zawodu i kierunku kształcenia, a także podkreśla znaczenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego oraz zajęć prowadzonych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej jako podstawową formę działalności dydaktyczno - wychowawczej szkoły.

Doradztwo zawodowe ma obecnie charakter systemowy, a więc realizowane będzie na wszystkich etapach edukacyjnych i we wszystkich typach szkół (od przedszkola do szkoły policealnej) w formie preorientacji, orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego. Są to kolejno następujące etapy realizacji doradztwa zawodowego, realizujące określone treści i programy:

- preorientacja zawodowa dla przedszkola
- orientacja zawodowa dla klas I–III szkoły podstawowej
- orientacja zawodowa dla klas IV–VI szkoły podstawowej
- doradztwo zawodowe dla klas VII–VIII szkoły podstawowej
- doradztwo zawodowe dla branżowych szkół
- doradztwo zawodowe dla technikum
- doradztwo zawodowe dla liceum
- doradztwo zawodowe dla szkoły policealnej.

W związku z tym wszelkie działania związane z doradztwem zawodowym powinny być planowane na poziomie określonej szkoły w ramach Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) i realizowane przez całą radę pedagogiczną: dyrektora, nauczycieli wychowawców, nauczycieli (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej), nauczycieli-wychowawców w świetlicy szkolnej, nauczyciela-bibliotekarza, specjalistów (m.in. pedagog, psycholog, doradca zawodowy) oraz inne osoby zatrudnione w szkole, np. pielęgniarka szkolna pod kierunkiem doradcy zawodowego lub osoby wyznaczonej przez dyrektora do realizacji zadań doradcy zawodowego.

- I. Zadania z obszaru doradztwa zawodowego dla poszczególnych osób realizujących wewnętrzny system doradztwa zawodowego.

1. Dyrektor:

- odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji WSDZ;
- wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy placówki w tym obszarze.

2. Wychowawcy:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- realizują tematy związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej;
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

3. Nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej):

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- przygotowują uczniów do udziału w konkursach np. zawodoznawczych;
- prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe;
- organizują w sali edukacji wczesnoszkolnej kąciki zawodoznawcze;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

4. Specjaliści:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- włączają treści z zakresu orientacji zawodowej i zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów;
- współpracują z wychowawcami klas w ramach realizowania działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty);
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

5. Nauczyciele-wychowawcy w świetlicy szkolnej:

- włączają w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej;
- organizują w sali kąciki zawodoznawcze;
- rozpoznają i wspierają w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów;

- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- udzielają uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego.

6. Nauczyciel-bibliotekarz:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

7. Inne osoby zatrudnione w szkole: np. pielęgniarka:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- udziela informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych w kontekście zawodów wybieranych przez uczniów;
- organizuje dla uczniów spotkania dotyczące dbania o zdrowie i bezpieczeństwo oraz kształtowania właściwych nawyków – adekwatnych do zawodów wybieranych przez uczniów.

Zależnie od koncepcji pracy szkoły podstawowej zakresy czynności dla poszczególnych osób angażujących się w realizowanie WSDZ w szkole mogą ulegać modyfikacji.

8. Doradca zawodowy:

- określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- pomaga uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- prowadzi zajęcia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego oraz zajęcia
 - związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspiera nauczycieli, wychowawców, specjalistów i rodziców w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- prowadzi doradztwo indywidualne dla uczniów.
- systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów, rodziców i nauczycieli na działania związane z doradztwem zawodowym;
- planuje, koordynuje, monitoruje i prowadzi ewaluację oraz promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę we współpracy z wychowawcami, nauczycielami i specjalistami;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia informacje edukacyjne i zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia;
- organizuje współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkoły podnoszącą efektywność prowadzonych działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z dyrektorem szkoły, realizując zadania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym;
- wspólnie z zespołem przygotowuje projekt WSDZ;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia zasoby związane z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym;
- współpracuje ze specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznych, instytucjami działającymi na rynku pracy i partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego w celu realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego
- prowadzi dokumentację związaną z realizacją WSDZ.

II. Założenia Systemu Doradztwa Zawodowego:

1. Wybór zawodu jest procesem rozwojowym i stanowi sekwencję decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia,
2. Na wybór zawodu mają wpływ uwarunkowania indywidualne i zdrowotne, rodzaj i poziom wykształcenia rodziny oraz wpływ środowiska,
3. Preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń dzieciństwa i rozwijają się w toku życia człowieka.
4. W ramach programu prowadzona jest indywidualna i grupowa praca z uczniami, rodzicami i nauczycielami,
5. Działania zawodoznawcze są planowane i systematycznie realizowane wg harmonogramu pracy szkoły.

III. Cele ogólne wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego:

Podstawowe pojęcia:

Poradnictwo zawodowe - długofalowe i wieloetapowe działania wychowawcze, towarzyszące jednostce w trakcie jej rozwoju zawodowego. Obejmuje ono udzielanie pomocy uczniom i dorosłym w planowaniu, tworzeniu i rozwoju kariery zawodowej, przynoszącej jednostce satysfakcję i zawodowy sukces.

Orientacja zawodowa - działania wychowawcze szkoły, rodziców, i innych osób, grup i instytucji - mające na celu przygotowanie młodzieży do planowania kariery zawodowej, których ważnym elementem jest podejmowanie kolejnych decyzji wyboru zawodu i szkoły.

Doradztwo zawodowe - świadczenie pomocy w dokonywaniu kolejnych decyzji wyboru zawodu lub pracy w formie indywidualnej porady zawodowej, poprzez analizę pola problemowego jednostki i udzielenie jej informacji zawodowych, podawanie wskazówek, sugestii oraz instrukcji.

Doradca zawodowy - osoba udzielająca pomocy, w formie grupowych i indywidualnych porad zawodowych, młodzieży i osobom dorosłym w wyborze zawodu, kierunku kształcenia i szkolenia, uwzględniając ich możliwości psychofizyczne i sytuację życiową a także potrzeby rynku pracy oraz możliwości systemu edukacyjnego, współpracując z rodzicami i nauczycielami w procesie orientacji zawodowej uczniów oraz wykorzystując w tym celu wiedzę o zawodach, znajomość psychologicznych i pedagogicznych technik, diagnozę rynku pracy oraz techniczne środki przekazywania informacji zawodowej.

Informacja zawodowa - zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania kolejnych decyzji zawodowych oraz związanych z zatrudnieniem. Zakres treści, metod i kanały przekazywanych informacji są dostosowane do etapu rozwoju zawodowego jednostki oraz rodzajów podejmowanych decyzji.

Informacja edukacyjna - zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania decyzji związanych z dalszym kształceniem.

Zawody - wewnętrznie spójny system czynności wymagający określonych kwalifikacji, wykonywanych w uregulowany sposób i systematycznie, stanowiący podstawę utrzymania i zapewniający pozycję w społeczeństwie.

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego (WSDZ) - ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. System powinien określać: role i zadania doradcy w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, formy i metody pracy.

Celem preorientacji i orientacji zawodowej prowadzonej na najniższych etapach nauki jest wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami i środowiskiem, pracy, kształtowanie

pozytywnej i proaktywnej postawy dzieci wobec pracy i edukacji a także pobudzanie i rozwijanie zdolności oraz zainteresowań dzieci.

Podstawowym i najważniejszym celem doradztwa zawodowego jest przygotowanie uczniów klas starszych oraz absolwentów szkoły do świadomego i samodzielnego planowania kariery oraz podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych, uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji poprzez dostarczenie uczniom oraz ich rodzicom wiedzy pozwalającej na świadomy wybór dalszego kształcenia oraz podjęcia decyzji dotyczących wyboru zawodu.

W każdym z programów do każdego etapu edukacyjnego uwzględnione zostały te same 4 obszary celów szczegółowych, które równocześnie wyznaczają treści programowe preorientacji i orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego, nadając zestawowi programów charakter systemowy i modułowy. Są to kolejno następujące obszary:

1. Poznawanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.

2. Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całościowego poradnictwa kariery.

IV. Szczegółowe cele programu doradztwa zawodowego na poszczególnych etapach edukacyjnych:

CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU ORAZ TREŚCI PROGRAMOWE Z ZAKRESU DORADZTWA ZAWODOWEGO DLA KLAS 0 –VI SZKÓŁ PODSTAWOWYCH

Treści Programowe z zakresu Doradztwa Zawodowego dla Oddziałów Przedszkolnych w Szkole Podstawowej

1. Poznanie siebie

Dziecko:

- 1.1 określa, co lubi robić;
- 1.2 podaje przykłady różnych zainteresowań;
- 1.3 określa, co robi dobrze;
- 1.4 podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Dziecko:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;
- 2.3 wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku

oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;
2.4 podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
2.5 opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Dziecko:

3.1 nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);
3.2 nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Dziecko:

4.1 opowiada, kim chciałoby zostać;
4.2 na miarę swoich możliwości planuje własne działania lub działania grupy rówieśniczej przez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;
4.3 podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej.

Proponowane tematy do realizacji:

1. Co lubię robić, moje zainteresowania, hobby – rozmowy z dziećmi, prezentowanie w grupie ulubionych czynności, zainteresowań - Festiwal Talentów
2. Zawody wokół nas, nazywanie zawodów, czym zajmują się ludzie, którzy są wokół nas, co robią, – rozmowy z dziećmi
3. Etapy edukacji, jakie znamy rodzaje szkół, do jakich chodzi nasze rodzeństwo, osoby z najbliższego otoczenia – rozmowa z dziećmi
4. Kim chcę być w przyszłości – rozmowa, rysunek

Czas realizacji: w trakcie roku szkolnego, w bieżącej pracy z dziećmi

Osoby realizujące: wychowawcy we współpracy z doradcami zawodowymi, pedagogiem, psychologiem

Szczegółowe cele programu doradztwa zawodowego na poszczególnych etapach edukacyjnych:

Klasy I-III

Cele ogólne:

- Rozwijanie wiedzy o zawodach i ich znaczeniu w najbliższym otoczeniu dziecka
- Redukowanie społecznych i kulturowych stereotypów dotyczących aktywności zawodowej
- Kształtowanie postawy szacunku dla pracy własnej i innych
- Pobudzanie i rozwijanie zainteresowań i uzdolnień
- Rozwijanie kompetencji miękkich związanych z pracą w zespole i organizacją własnej aktywności

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas I–III szkół podstawowych

1. Poznanie siebie

Uczeń:

- 1.1 Opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- 1.2 Prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
- 1.3 Podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- 1.4 Podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- 1.5 Podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 Odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 Podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- 2.3 Opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;
- 2.4 Omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- 2.5 Opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- 2.6 Posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 Uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- 3.2 Wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- 3.3 Wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 Opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- 4.2 Planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 Próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

Zajęcia w zakresie orientacji zawodowej w klasach I-III wkomponowane są w proces realizacji podstawy programowej edukacji wczesnoszkolnej. Zajęcia realizowane są na podstawie zatwierdzonych programów dla klas I – III w danym roku szkolnym.

Tab.1. Edukacja wczesnoszkolna

Klasa	Tematy	Formy i sposoby realizacji
I	<ol style="list-style-type: none"> 1. Minikomisariat - praca policjanta 2. Wywiad z weterynarzem 3. Spotkanie z górnikiem 4. Etnograf - wykonanie atlasu etnograficznego 5. Detektyw- film " Misja YETTI" 6. Kto pracuje w teatrze? 7. Kim będę w przyszłości? 8. Jakie zawody wykonują nasi rodzice? 9. Poznajemy nowe zawody- mikrobiolog, optyk, adwokat, diabetolog, paleontolog. 10. Czym zajmuje się TOPR I GOPR? 11. Jak Wojtek został strażakiem – praca strażaka 12. Lubię to – każdy ma swoje zainteresowania 13. Gala talentów – jesteśmy mistrzami! 14. Dzisiejszy Jaś – kim będzie jako Jan? – Kim chcę zostać w przyszłości? 	<p>pogadanka, scenki tematyczne Barbórka w szkole projekt film, wyjście do kina, teatru zaproszenie rodziców pogadanka</p> <p>pogadanka wycieczka do straży pożarnej, pogadanka prezentowanie własnych zdolności pogadanka</p>
II	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapamiętaj te zasady. Służby ratunkowe i telefony alarmowe – praca policjanta, strażaka, ratownika medycznego 2. Wybory w klasie. Rola przewodniczącego klasy. Cechy dobrego przewodniczącego. 3. Mali bohaterowie na podstawie czytanki „Rozmowa z ratownikiem z Centrum Powiadomienia Ratunkowego 4. Zbieramy plony jesienią. Praca rolnika wczesną jesienią. 5. Sztuka użytkowa- tkactwo na podstawie tekstu „Nić Ariadny” 6. Szkolna akademia - Dzień Edukacji Narodowej. Praca nauczyciela 7. Sztuka użytkowa – hafciarstwo. 8. Co mówi meteorolog. Praca meteorologa oraz prezentera pogody. Rozpoznawanie przyrządów meteorologicznych. Przepowiadanie pogody 9. Na ratunek. Praca ratowników górskich. 10. Gdyby cofnąć czas-zawody: stolarz, tapicer, antykwariusz 11. Alpinista. Zawód czy pasja? O miłości do gór. 12. Kim będę, gdy dorosnę? 13. Czarne bogactwo. Poznanie ciężkiej pracy górników. Wycieczka do Zabytkowej kopalni Srebra. 14. Tajemnica Krzywego Lasu - Korzystanie z różnych źródeł wiedzy. Poznanie sposobu wydobywania się ludzkiego głosu. Słuchanie głosów polskich śpiewaczek i śpiewaków operowych – rozwijanie zainteresowań wokalnie – muzycznych. 15. Każdy z nas jest wyjątkowy - Podawanie przykładów swoich mocnych stron w różnych obszarach, opisywanie własnych zainteresowań i określanie, w jaki sposób można je rozwijać. 	<p>pogadanka, scenki tematyczne wybory w klasie</p> <p>wyjście na ogródki działkowe, pogadanka</p> <p>praca z tekstem</p> <p>przygotowanie i udział akademii, prezentacja ,pogadanka projekt, pogadanka, obserwacja natury</p> <p>pogadanka pogadanka, pokaz</p> <p>pogadanka, projekt pogadanka, rozmowa przygotowanie i udział w akademii, wycieczka pokaz, prezentacja, wyjście na koncert, wizyta w operetce</p> <p>pogadanka</p>

	<p>16. Moja mała ojczyzna - Architektura jako forma sztuki użytkowej – praca architekta oraz innych zawodów budowlanych.</p> <p>17. Kim zostanę w przyszłości. Zabawy i wróżby andrzejkowe m.in. Kim zostanę w przyszłości? Podawanie nazw zawodów, które się wylosowało i porównywanie ich z własnymi marzeniami. Opisywanie podstawowej specyfiki pracy w wybranych zawodach oraz odgrywanie różnych ról zawodowych w zabawie.</p> <p>18. Współpraca się opłaca. Czytanie ze zrozumieniem tekstów o współpracy. Korzyści wynikające z pracy zespołowej.</p> <p>19. Projekt fasolka. Sposoby uczenia się. Metoda projektu jako forma pracy zespołowej.</p> <p>20. Z wizytą u zegarmistrza. Poznanie nazw zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisywanie podstawowej specyfiki pracy w wybranych zawodach.</p> <p>21. Wit Stwosz – przedstawiciel najwybitniejszych artystów rzeźbiarzy w Polsce. Rozwijanie zainteresowań plastycznie – technicznych.</p> <p>22. Zachęcanie uczniów do brania udziału w różnych konkursach.</p> <p>23. Dzisiejszy Jaś – kim będzie jako Jan? - opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić.</p> <p>24. Bravo ja! Prezentacja własnych talentów - prezentuje swoje zainteresowania na forum</p>	<p>pogadanka, wycieczka, projekt-album</p> <p>odgrywanie ról, scenek</p> <p>praca z tekstem, pogadanka</p> <p>pogadanka, projekt</p> <p>pogadanka, wyjście do zegarmistrza</p> <p>pogadanka, pokaz reprodukcji, wycieczka</p> <p>praca własna dzieci</p> <p>prezentacja</p>
<p>III</p>	<p>1. Rola Konstytucji, Prezydenta, Sejmu, Senatu, rządu w funkcjonowaniu naszego państwa</p> <p>2. Sposoby uczenia się i zapamiętywania informacji. Praca pedagoga i jego rola w poznawaniu przez uczniów swojego sposobu uczenia się.</p> <p>3. Rośliny zbożowe, okopowe, oleiste i włókniste. Praca rolnika. Organizacja święta pieczonego ziemniaka dla uczniów klas 1-3.</p> <p>4. Droga od ziarenka do bochenka. Poznanie pracy piekarza i innych zawodów związanych z powstawaniem chleba. Rozmowa na temat oszczędzania żywności.</p> <p>5. Gdzie słyszymy muzykę? - wypowiedzi uczniów. Słuchanie utworów Fryderyka Chopina. Rozpoznawanie rodzajów instrumentów muzycznych.</p> <p>6. Fryderyk Chopin. Jak rozwijają się zainteresowania?</p> <p>7. Zawody wykonywane pod ziemią. Szacunek do pracy wykonywanej przez innych ludzi. Wycieczka do kopalni soli w Wieliczce.</p> <p>8. Praca górnika. Ślązacy – mieszkańcy Śląska i ich kultura, gwara i zwyczaje. Pracowitość i uczciwość wartościami w życiu człowieka. Różnice kulturowe mieszkańców Polski. Oglądanie przedstawienia z okazji Barbórki.</p>	<p>pogadanka</p> <p>pogadanka, przygotowani i udział w spotkaniu</p> <p>pogadanka, prezentacja, wycieczka tematyczna, prezentacja dźwiękowa, wycieczka na koncert, występy uczniów</p> <p>pogadanka</p> <p>Barbórka, wycieczka po okolicy, album ze zdjęciami</p> <p>pogadanka, akademia, wycieczka, prezentacja, spotkanie</p>

<p>9. Wywiad z himalaistką Kingą Baranowską. Podkreślenie cech i umiejętności himalaisty. Zasady zachowania na górskich szlakach. Poznanie pracy himalaisty</p> <p>10. Spotkanie autorskie w MBP z pisarką . Opowiadanie pisarki o tworzeniu , powstawaniu książek</p> <p>11. Czytanie wiersza „List do Andersena”. Postać pisarza, jego cechy.</p> <p>12. Oglądanie przedstawienia teatru Wit Wit „Bałwany chcą odmiany”.</p> <p>13. Tworzenie teatru w szkole. Zawód aktor, reżyser, scenarzysta, scenograf. Udział dzieci w kółku zainteresowań.</p> <p>14. Straż pożarna – wyposażenie wozu strażackiego, strój strażaka, zadania straży pożarnej.</p> <p>15. Zasady ewakuacji w szkole. Rozpoznawanie znaków ochrony przeciwpożarowej i ewakuacyjnych. Przypomnienie ważnych numerów alarmowych. Zasady zgłaszania wypadku-zdarzenia. Udzielanie pierwszej pomocy.</p> <p>16. Rozmowa na temat wolontariatu, wolontariuszy. Udział w licznych akcjach charytatywnych organizowanych w szkole.</p> <p>17. Obejrzenie filmu z cyklu „Ginące zawody – garncarz”. Rozmowa na temat filmu. Czytanie informacji „W pracowni garncarskiej”. Układanie odpowiedzi na pytania.</p> <p>18. Opieka nad zwierzętami. Spotkanie z przyrodnikiem lub nauczycielem przyrody – rozmowa na temat gatunków ryb. Szacunek dla przyrody.</p> <p>19. Rozmowa na temat bezpiecznej zabawy podczas ferii zimowych/letnich. Praca lekarza, fizjoterapeuty. Przypomnienie zasad wzywania pomocy i powiadamiania o wypadku. Numer pogotowia ratunkowego i numer alarmowy.</p> <p>20. Gala talentów – jesteśmy mistrzami!</p> <p>21. Dzisiejszy Jaś – kim będzie jako Jan? - opisuje, czym jest praca i omawia jej znaczenie w życiu człowieka</p>	<p>wizyta w bibliotece, spotkanie z twórcą</p> <p>pogadanka, praca z tekstem</p> <p>przedstawienie, rozmowa</p> <p>pogadanka, udział własny dzieci w przedstawieniach, wyjście do teatru</p> <p>pogadanka, wykonanie prac</p> <p>pogadanka, pokaz i udział w zajęciach z PPP</p> <p>pogadanka, udział własny dzieci</p> <p>film, pogadanka, praca własna</p> <p>pogadanka, opieka nad domowym, wizyta w Palmiarni</p> <p>pogadanka, dyskusja, pokaz PPP</p> <p>prezentacja</p> <p>dyskusja</p>
--	---

W klasach I – III jeżeli to będzie możliwe, zrealizowane zostaną wycieczki zawodoznawcze oraz spotkania z przedstawicielami zawodów. Wydarzenia te mają być spójne z celami i treściami realizowanymi w odniesieniu do podstawy programowej.

Zajęcia z doradztwa zawodowego w klasach I – III mogą również być realizowane według uznania i potrzeb nauczyciela na podstawie innych wybranych dodatkowych programów np.

- na podstawie publikacji: B. Czapla, B. Matyszewska, E. Ptasznik, M. Skoryna, Przykładowy program orientacji zawodowej dla klas I-III szkoły podstawowej z proponowanymi scenariuszami, ORE, Warszawa 2017. (<https://doradztwo.ore.edu.pl/programy-i-wsdz/>)

Propozycje dodatkowych tematów do zrealizowania:

- Brawo ja! – prezentacja własnych talentów
- Zawód moich rodziców
- Dzisiejszy Jaś – kim będzie jako Jan?
- Po co się uczyć?

Klasy IV-VI

Cele ogólne:

- Rozwijanie wiedzy ucznia na temat własnych zasobów i ograniczeń, predyspozycji i uzdolnień
- Rozwijanie umiejętności analizowania własnych zasobów i ograniczeń w kontekście planów i aspiracji zawodowych
- Rozwijanie wiedzy o rynku pracy
- Rozwijanie wiedzy zawodoznawczej
- Rozwijanie kompetencji miękkich, szczególnie tych związanych z pracą zespołową, planowaniem, ustalaniem priorytetów i zarządzaniem zadaniami w czasie
- Rozwijanie umiejętności uczenia się
- Kształtowanie postawy szacunku wobec pracy własnej i cudzej
- Redukowanie społecznych i kulturowych stereotypów dotyczących aktywności zawodowej

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas IV–VI szkół podstawowych

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 Określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- 1.2 Wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- 1.3 Podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- 1.4 Prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 Wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
- 2.2 Opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
- 2.3 Podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- 2.4 Posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- 2.5 Wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 Wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- 3.2 Wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- 3.3 Samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 Opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;

4.2 Planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;

4.3 Próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

Zajęcia w zakresie orientacji zawodowej w klasach IV - VI wkomponowane są w proces realizacji podstawy programowej z poszczególnych przedmiotów. Zajęcia realizowane są na podstawie zatwierdzonych programów dla klas IV – VI z poszczególnych przedmiotów w danym roku szkolnym. (**Tab. 2 Klasy IV – VIII**)

W roku szkolnym 2023/2024 zadania w zakresie orientacji zawodowej realizowane będą poprzez:

- Zajęcia w ramach lekcji z wychowawcą. Wychowawcy wybierają temat/tematy zgodnie i spójnie z programem wychowawczym realizowanym w danej klasie.

Propozycje tematów, materiałów i programów do wykorzystania na lekcjach wychowawczych i przedmiotowych

- Publikacja: J. Brzezińska-Lauk, E. Kruk-Krymula, K. Nikorowska, Przykładowy program orientacji zawodowej dla klas IV-VI – szkoły podstawowej z proponowanymi scenariuszami, ORE, Warszawa 2017.

<https://doradztwo.ore.edu.pl/programy-i-wsdz/>

- Mapa Karier: <https://mapakarier.org/strefa-nauczyciela/>
- Zdrowy styl życia jako przygotowanie do pełnienia ról zawodowych
- Kiedy zaczynamy się uczyć i kiedy kończymy?
- Jak się uczyć szybciej i efektywniej – mój indywidualny styl uczenia się
- Przedmioty, które lubię – jako drogowskazy zawodowe

Klasy VII-VIII

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

Cele ogólne:

- Rozwijanie wiedzy ucznia na temat własnych zasobów, ograniczeń, predyspozycji, zainteresowań zawodowych i uzdolnień
- Rozwijanie umiejętności analizowania własnych zasobów i ograniczeń w kontekście planów i aspiracji zawodowych
- Rozwijanie wiedzy o rynku pracy
- Rozwijanie wiedzy zawodoznawczej i wiedzy o rynku usług edukacyjnych
- Kształtowanie umiejętności krytycznej analizy procesów zachodzących na rynku pracy
- Rozwijanie umiejętności wyszukiwania informacji, zasobów i sojuszników sprzyjających planowaniu i realizacji celów edukacyjnych i zawodowych
- Kształtowanie umiejętności planowania ścieżek edukacyjnych i zawodowych, także w kontekście edukacji całościowej
- Rozwijanie kompetencji związanych z procedurami rekrutacyjnymi w obszarze edukacji i rynku pracy

- Przygotowanie do roli możliwych ról na rynku pracy – pracownika, pracodawcy, współpracownika
- Rozwijanie kompetencji miękkich, szczególnie tych związanych z pracą zespołową, planowaniem, ustalaniem priorytetów i zarządzaniem zadaniami w czasie, autoprezentacją
- Rozwijanie kompetencji transferowalnych
- Rozwijanie umiejętności uczenia się
- Kształtowanie postawy szacunku wobec pracy własnej i cudzej
- Redukowanie społecznych i kulturowych stereotypów dotyczących aktywności zawodowej

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas VII i VIII szkół podstawowych

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 Określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- 1.2 Rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- 1.3 Dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
- 1.4 Rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno zawodowych;
- 1.5 Rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.6 Określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- 1.7 Określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 Wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;
- 2.2 Porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- 2.3 Wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- 2.4 Uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- 2.5 Analizuje znaczenie i możliwości doświadczenia pracy;
- 2.6 Wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- 2.7 Dokonuje autoprezentacji;
- 2.8 Charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 Analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;

- 3.2 Analizuje kryteria rekrutacyjne do szkół ponadpodstawowych w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
- 3.3 Charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;
- 3.4 Określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 Dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- 4.2 Określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
- 4.3 Identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;
- 4.4 Planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

Zajęcia w zakresie orientacji zawodowej w **klasach VII – VIII** wkomponowane są w proces realizacji podstawy programowej z poszczególnych przedmiotów. Zajęcia realizowane są na podstawie zatwierdzonych programów dla klas VII – VIII z poszczególnych przedmiotów w danym roku szkolnym. (**Tab. 2 Klasy IV – VIII**) oraz

- W ramach obowiązkowych 10 godzin zajęć z doradztwa zawodowego.
- Jeżeli będzie to możliwe w ramach wycieczek zawodoznawczych.
- Uczestnictwa w Targach edukacyjnych, Targach zawodów.
- Udział w dniach otwartych szkół na terenie Gliwic/Zabrza.
- Spotkań z przedstawicielami wybranych zawodów, szkół itp.
- Umożliwienie i zorganizowanie wejścia do szkoły przedstawicielom szkół ponadpodstawowych.
- Konsultacje z doradcą zawodowym, pedagogiem szkolnym na terenie szkoły.

Tab.2.Kształcenie w klasach IV-VIII SP

Przedmiot	Temat/zagadnienie	Forma i metoda realizacji	Klasa
J. polski	1. W domu - tematy związane z rodziną, zawody naszych rodziców. 2. Sztuka wygłaszania przemówień/sztuka pisania – kształtowanie umiejętności wygłaszania mowy, przemówienia, redagowania tekstów. Zawód pisarz/redaktor/aktor. Ćwiczeń redakcyjne pism użytkowych (CV, list motywacyjny, podanie) czy wystąpień publicznych, rozmowa kwalifikacyjna. 3. Dom źródłem postaw – kształtowanie postaw pracowniczych, omawianie zagadnień związanych z motywacją. Zawód polonista. 4. Życiorys/CV –redagowanie dokumentów aplikacyjnych. Zawód dziennikarz/psycholog/reżyser.	Rozmowy, wypowiedzi pisemne	Kl. IV-VI Kl. VII/VIII

J. obcy (J. angielski/ J. niemiecki)	1. Hobbies and interests – określenie własnego hobby. Zawód tłumacz języka obcego/animator, hotelarz, 2. About myself – mówienie o sobie, swoim wyglądzie itp. 3. Jobs – poznawanie słownictwa dotyczącego zawodów. Poznawanie zawodów związanych z handlem, usługami. 4. Educational system in Poland and in England. 5. Zapoznanie ze słownictwem: zwroty grzecznościowe, emocje, ubiór w pracy, instytucjami użyteczności publicznej, obowiązkami poszczególnych pracowników, instrukcjami obsługi. 6. Pisanie korespondencji formalnej, 7. Poznajemy różne kraje-kultura, turystyka i zwiedzanie-zawód rezydent wycieczek, przewodnik, filolog, językoznawca,	Projekt, drzewo genealogiczne Pogadanka,	Kl. IV-VIII
Historia	1. Cywilizacje Bliskiego Wschodu – zawody związane z odkrywaniem starożytnej historii: archeolog, antropolog, archiwista, 2. Chrześcijaństwo a islam – kształtowanie poczucia tolerancji potrzebnego w relacjach pracowniczych. Zawód nauczyciel historii, etnograf 3. I wojna światowa i jej skutki – zawody związane z wojskowością Zawód: żołnierz, pilot, 4. Chronologiczny przegląd zawodów, które zanikły i które powstają.	Projekt	
WOS	1. Kształtowanie osobowości człowieka Zawód psycholog, pedagog, mediator 2. Deklaracja Praw Człowieka – promowanie postaw humanitaryzmu. Wolontariat jako wstęp do kariery zawodowej. Zawód kierowca, konwojent, pracownik ONZ 3. Prawa i obowiązki obywatela – kształtowanie roli pracownika. Zawód Specjalista ds. PR, księgowy. 4. Działalność gospodarcza - wizyta młodego przedsiębiorcy w urzędzie, zabawa w HR-owca czyli specjalisty od polityki personalnej.	Pogadanka, Prezentacja multimedialna,	KL.VIII
Biologia	1. Biologia jako nauka – poznanie dziedzin nowoczesnej biologii. Zawód mikrobiolog, naukowiec 2. Higiena i choroby układu pokarmowego – zaprezentowanie zawodów związanych z omawianym tematem. Zawód lekarz, analityk medyczny, dietetyk.	Pogadanka, Przygotowanie uczniów do olimpiady	IV-VIII

	<p>3. Podstawy ekologii –zaprezentowanie zawodów związanych z omawianym zagadnieniem. Zawód teriolog, opiekun zwierząt w ogrodzie zoologicznym</p> <p>4. Higiena wypoczynku, eliminacja stresu, doping i jego skutki, rodzaje osobowości-zawód lekarz, trener personalny.</p>		
Geografia	<p>1. Mapa Polski-grupy zawodowe w różnych regionach, poszczególnych (kartograf)</p> <p>2. Krajobrazy Polski-specyfika regionów (marynarz, rybak, leśniczy, rolnik, hodowca, kolejarz, górnik, ratownik górski, baca)</p> <p>3. Krajobrazy świata-zawody związane z poznawaniem różnych krajów (etnograf, geograf, meteorolog)</p> <p>4. Podstawy geografii. Zawód: geograf, kartograf</p> <p>5. Środowisko przyrodnicze Polski. (żołnierz, geolog, górnik, hutnik, meteorolog, marynarz, weterynarz, ratownik, latarni, leśniczy)</p> <p>6. Ludność i urbanizacja w Polsce. - najpopularniejsze zawody (architekt, urbanista, projektant, kierowca, robotnik)</p> <p>7. Rolnictwo i przemysł w Polsce. (rolnik, weterynarz, hutnik, górnik, elektryk, robotnik, spawacz, kierowca, pilot)</p> <p>8. Usługi w Polsce (lekarz, pielęgniarka, przedszkolanka, nauczyciel, opiekunka, pracownik socjalny, przedstawiciel handlowy, informatyk, księgowy, sprzedawca, bankowiec, kurier, krawiec, fryzjer, pilot wycieczek, instruktor)</p> <p>9. Ziemia we wszechświecie –zawody związane z astronomią. Demografia Polski – zagadnienia związane z analizą ludności i zmianami mającymi wpływ na zapotrzebowanie na pewne zawody. Zawód: opiekun osoby starszej, organizator rozrywki, kultury. Lekarz geriatra.</p> <p>10. Kraj kwitnącej wiśni - zawody związane z najnowszą technologią wykorzystywaną w Japonii. Zawód architekt, zawód informatyk.</p>	<p>Pogadanka, Mini wykład</p>	<p>Kl. V</p> <p>Kl. VII</p> <p>Kl. VII, VIII</p>
Chemia	<p>1. Nasza szkolna pracownia chemiczna – zaprezentowanie zawodów związanych z chemią. Zawód farmaceuta.</p> <p>2. Straż Pożarna – lekcja pokazowa –omówienie zawodów z branży pożarniczej. Zawód laborant, fryzjer, strażak</p> <p>3. Metale i niemetale-zawody związane z omawianym zagadnieniem. Zawód: chemik, nanotechnolog, geolog.</p>	<p>Pogadanka, mini wykład Pokazy/ doświadczenia Projekty</p>	<p>Kl. VII - VIII</p>

	4. I pomoc przedmedyczna w przypadku poparzeń środkami chemicznymi oraz zatruc – ratownictwo medyczne. Zawody medyczne.		
Fizyka	1. Robotyka i automatyka – zaprezentowanie zawodów z tego obszaru. Zawód mechatronik 2. Elektryczność –zawody: elektryk, elektromonter 3. Akustyka-zaprezentowanie zawodów związanych z nadawaniem i odbiorem dźwięków. Zawód: realizator dźwięku, dyrygent	Wykład, pogadanka, wyjazd na zajęcia pokazowe	Kl. VII - VII
Matematyka	1. Statystyka. Zawód: analityk, statystyk, murarz, geodeta, merchandiser, architekt 2. Dlaczego uczymy się matematyki, jaka jest jej przyszłość w życiu codziennym, wskazanie gałęzi wiedzy, w których podstawą jest matematyka.	Pogadanka Rozmowa	Kl. IV - VIII
Technika	1. Żywnienie - zawód dietetyk 2. Mechanika i komunikacja – zawód: kierowca, mechanik samochodowy, mechatronik, 3. Maszynoznawstwo-zawód architekt, zawody budowlane, geodeta, wynalazca 4. Krawiectwo - zawód krawiec, projektant mody, krojczy, szwaczka, szewc.	Pogadanka, mini wykład	Kl. IV - VII
Informatyka	1. Podstawy programowania. Zawód logistik, programista 2. Poznawanie zasad prawidłowego przygotowywania dokumentów aplikacyjnych CV i listu motywacyjnego – wzory pism urzędowych. 3. Zawód informatyk, grafik komputerowy, mechatronik 4. Logowanie się do systemu naboru do szkół, pomoc w logowaniu, wyszukiwanie informacji na temat szkół, oferty edukacyjnej miasta i rynku pracy 5. Zagrożenia w Internecie - co mój pracodawca znajdzie w Internecie? Mój pozytywny wizerunek. (portale społecznościowe) 6. Wyszukiwanie i gromadzenie informacji w Internecie, przedstawienie możliwości technologii informacyjnej (e-banki, e-nauka, e-book, e-learning)	Pogadanka, Prezentacje uczniów Praca indywidualna z uczniem	Kl. VII - VIII Kl. IV - VI
Muzyka	1. Wybitni twórcy i kompozytorzy - zawody związane z tworzeniem muzyki i grą na instrumentach oraz wokalistyką (wokalista, artysta operowy, muzyk) Rozwijanie zainteresowań i predyspozycji artystycznych uczniów - kółko muzyczne, konkursy, przeglądy artystyczne	Wykład, prezentacja multimedialna praca z uczniem	Kl. IV - VIII

Plastyka	1. Życiorysy wybitnych artystów - jak zostać malarzem, rzeźbiarzem, architektem grafikiem, ilustratorem, fotografem, filmowcem, aktorem. 2. Rozwijanie zainteresowań uczniów i predyspozycji artystycznych uczniów - kółko plastyczne, udział w konkursach, przeglądach artystycznych	Wykład, prezentacja multimedialna, projekt Praca indywidualna z uczniem	Kl. IV - VIII
W-F	1. Udział w zawodach i konkursach sportowych - rozwijanie zainteresowań i talentów sportowych 2. Zawód masażysta, rehabilitant, zawód trener sportowy, trener personalny, sędzia sportowy 3. Higiena wypoczynku, zdrowy styl życia eliminacja stresu, doping i jego skutki, rodzaje osobowości.	Praca indywidualna z uczniem projekt	Kl. IV - VI Kl. VII - VIII
Edukacja dla bezpieczeństwa	1. Zawód żołnierz, strażak, policjant, służba celna. Poznawanie zasad rekrutacji, do służb mundurowych. 2. Umiejętność udzielania I pomocy przedmedycznej (zawody związane z ratownictwem medycznym -ratownik medyczny, opiekun medyczny, lekarz, pielęgniarka),	Pogadanka ,mini wykład, projekt	Kl. VII- VIII
WDŻ	1. Galeria charakterów – czyli jacy jesteśmy poznawanie własnego charakteru. Zawód logopeda/psycholog/doradca zawodowy, mediator. 2. Dojrzewanie – wzmianka o różnych aspektach dojrzewania i wchodzenia w różne role (także zawodowe) Zawód ginekolog, endokrynolog itp. 3. Przyjaźń i koleżeństwo – kształtowanie pozytywnych relacji interpersonalnych. 4. Umiejętność współpracy w grupie jako baza do przyszłego zawodu	Mini wykład, pogadanka, projekt Praca w grupach	Kl. VII- VIII
Religia/etyka	1. Przypowieść biblijna o talentach – wykorzystanie własnego potencjału zawodowego. Zawód mediator rodzinny/sędzia/adwokat 2. Na czym polega szczęście? – praca zawodowa jako źródło satysfakcji. Zawód nauczyciel katecheta.	Pogadanka, projekt	Kl. IV- VIII
Godzina wychowawcza	1. Umiejętność komunikowania się, samopoznanie, radzenie sobie ze stresem, autoprezentacja, budowanie poczucia własnej wartości, wybór zawodu, 2. Rozmowy indywidualne. 3.Samowiedza a samoocena, zewnątrz – i wewnątrz – sterowność (poczucie kontroli własnego życia). 4. Prawa i obowiązki ucznia – prawa pracownika. Co oznacza być człowiekiem odpowiedzialnym (statut szkoły – regulamin pracy ?)	Pogadanka, Praca w grupie, praca indywidualna z uczniem zajęcia integracyjne, wspólne imprezy klasowe, wyjazdy	I - VIII

Tematyka zajęć w klasie 7

1. Kim jest Doradca Zawodowy? Co to jest Doradztwo Zawodowe?
2. Czy wolontariat może być kluczem do kariery?
3. Poznajemy zawody - klasyfikacja zawodów.
4. Poznajemy zawody - klasyfikacja zawodów. Cd.
5. Co w głowie mam? Zmapuj swoje preferencje
6. Czy to, czego się uczę, przyda mi się w przyszłości?
7. Zgadnij, jaki to zawód – kalambury zawodowe.
8. Wykreślanka zawodowa – Czy znam instytucje edukacyjno – zawodowe?
9. Kotwice mojej kariery – 8 kotwic Scheina
10. Jak wybrać szkołę?

Tematyka zajęć w klasie 8

1. System edukacji w Polsce
2. Poznają siebie - Co lubię? Poznanie siebie warunkiem sukcesu
3. Moja marka osobista
4. Zawód czy kompetencja
5. Jak zostać fachowcem, czyli o roli kwalifikacjach i kompetencjach w profilu zawodowym
6. Jak może wyglądać praca w przyszłości?
7. Zawody w moim najbliższym otoczeniu”. Co się zmieniło w wyniku wybuchu pandemii COVID -19
8. Liceum, technikum czy szkoła branżowa?
9. Moje CV – moja reklama na rynku pracy. Co powinno zawierać moje CV?
10. Nagroda prezydenta – Już wiem, w czym jestem dobry/dobra; Podsumowanie zajęć z DZ

VIII. Metody i formy pracy

1. Metody i formy pracy wykorzystywane w klasach I - VI:

- mini wykłady i zajęcia warsztatowe w ramach godzin wychowawczych,
- spotkania z przedstawicielami zawodów,
- wycieczki ukierunkowane na poznawanie różnego rodzaju zawodów,
- udział uczniów w olimpiadach konkursach przedmiotowych i zawodach sportowych,
- tablica informacyjna o zawodach,
- informacje o doradztwie zawodowym na stronie internetowej szkoły,

2. Metody wykorzystywane na zajęciach doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII:

- metody aktywizujące – burza mózgów, dyskusja,
- metody testowe (kwestionariusze, ankiety, testy),
- metody audiowizualne – filmy edukacyjne, programy multimedialne, zasoby internetu, prezentacje multimedialne,
- treningi umiejętności społecznych,
- mini wykłady,
- pogadanki,
- wywiady,
- gry i zabawy.

Sojusznicy – sieć instytucji, osób współpracujących ze szkołą.

- Wszystkie działania w zakresie współpracy z sojusznikami w ramach realizacji działań z doradztwa zawodowego uwzględniają specyfikę szkoły, jej potrzeby i możliwości, a także lokalne otoczenie społeczno-gospodarcze.
- Szkoła nawiązuje kontakty, tworzy sieć współpracy z podmiotami, które angażują się w działania m.in. z Poradnią Pedagogiczno – Psychologiczną w Gliwicach, z lokalnymi regionalnymi pracodawcami.

Efektem końcowym realizacji Szkolnego Programu Doradztwa Zawodowego jest przygotowanie uczniów do podejmowania trafnych decyzji w wyborze dalszego kształcenia oraz przygotowanie absolwentów do zaplanowania kariery zawodowej, umożliwiającej im aktywne funkcjonowanie na rynku pracy, kształcenie przez całe życie.

Realizacja wniosku z nadzoru pedagogicznego – proces kształcenia pkt. 3:

- Zorganizowanie spotkania z absolwentem szkoły;
- Współpraca z Poradnią Pedagogiczno-Psychologiczną.

Opracowała: Bożena Doluk – Michałowska, Donata Klimaszewska na podstawie materiałów ORE, Dziennika Ustaw oraz we współpracy z kierownikami poszczególnych zespołów przedmiotowych w ZSO nr 14